

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Концевич Вікторії Валеріївни
«Несилове проактивне управління якістю проектів»,
яка подана на здобуття
наукового ступеня кандидата технічних наук
за спеціальністю 05.13.22- управління проектами і програмами

На основі вивчення дисертації Концевич В. В. загальним обсягом 158 сторінки, яка викладена російською мовою, з яких 123 сторінки складає основний текст, 15 сторінок список використаної літератури зі 106 джерел, 20 сторінок додатків, та автореферату загальним обсягом 18 сторінок, який викладено українською мовою, встановлено наступне.

1. Ступінь актуальності обраної теми

В управлінні проектами можна виділити процеси, які тривалий час залишаються найменш розробленими як з методологічної, так і методичної та інструментальної точок зору. До таких процесів належить управління якістю. На наш погляд, це пов'язано з тим, що якість відноситься до суб'єктивних категорій. Тому як виконавці проекту, так і споживачі продукту проекту по-різному сприймають та оцінюють одне і теж явище, продукт, дію в проекті. Як наслідок – якість значною мірою залежить від людського фактору. Незважаючи на наявність достатньої кількості робіт з управління якістю в проектах, ця тема залишається актуальною з тієї причини, що немає однозначного розуміння того, як оцінювати якість проекту, як оцінювати якість управління проектом та інш. Все це підтверджує актуальність теми дисертації Концевич В. В., яка, за ствердженням автора, присвячена дослідженню у сфері управління якістю з урахуванням впливу трудових ресурсів і виконана у Київському національному університеті будівництва і архітектури в рамках науково-дослідної держбюджетної теми «Система про активного управління якістю навчального процесу», (№ 0114U04396).

2. Новизна, обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Автор дисертації, Концевич В.В., поставила дуже амбіційну мету – створення науково-методологічного базису забезпечення якості проекту за рахунок впливу на трудові ресурси на основі методу несилового впливу. Але в роботі фактично розв'язано наукове завдання значно меншого масштабу та іншого рівня - розроблення в рамках теорії несилової взаємодії методу несилового впливу на трудові ресурси проекту для забезпечення його якості. Підтвердженням цього твердження є отриманий результат (моделі та метод забезпечення якості проекту за рахунок несилових впливів) та сутність його наукової новизни.

За логікою дослідження першим є науковий результат рівня «отримали подальший розвиток» понятійний простір управління якістю проекту за рахунок введення нових дефініцій. Цей результат найшов своє відображення в розділах 2.1 (15 дефініцій), 2.3 (4 дефініції), 3.1 (5 дефініцій) та 3.2 (9 дефініцій). Але відсутність чітко виділених відмінних ознак кожної дефініції не дає змогу встановити, які з них нові, які уточнені а які запозичені і звідки. На нашу думку, принципово нових визначень немає. Є факт уточнення існуючих дефініцій теорії несилової взаємодії з позицій предметної області управління якістю в проектах.

Логічним наступним кроком був опис концептуальної моделі несилової дії на якість проекту (розділ 2.2) та введення числових мір дії на якість проекту (розділ 2.3). Це дало можливість перейти до розроблення математичної моделі забезпечення якості проекту завдяки несиловій дії на трудові ресурси (розділ 2.4). Ця модель заявлена як наукова новизна рівня «вперше». Модель представлена у вигляді формалізованих причинно-наслідкових зв'язків, реалізація яких «припускає отримання значень ймовірностей досягнення необхідної якості D при різному поєднанні факторів дії b_j з урахуванням вартості таких дій» (с. 55 дисертації). Але автор роботи на с.59 зазначає про необхідність пошуку математичних методів, які дадуть кількісну оцінку змінам ймовірності досягнення необхідної якості. Це

завдання було успішно виконане завдяки застосуванню стандартних процедур кількісного опису теорії несилової взаємодії (розділ 3.3). При цьому автор узагальнила і представила це як вперше розроблений метод несилового забезпечення якості проекту за допомогою несилового впливу на трудові ресурси, який дозволяє обрати оптимальний набір факторів впливу на трудові ресурси конкретного проекту. На нашу думку, це складові однієї наукової новизни (математичної моделі), які неможливо розірвати між собою. В цьому випадку математична модель носить алгоритмічний зміст і не потребує дослідження з позиції традиційного підходу до математичного моделювання. Кількісна реалізація такої моделі фактично представлена у розділі 4 дисертації.

В роботі наступною за логікою дослідження є наукова новизна рівня «отримало подальший розвиток» - модель маніпулювання потребами трудових ресурсів для забезпечення якості проекту через врахування особливостей індивідуальної реакції суб'єктів управлінського процесу на несилові впливи. Вона представлена схемою впливів для забезпечення якості проекту (рис. 2.1 дисертації та рис. 2 автореферату). До цієї моделі автор відносить і дефініцію «значущість фактору впливу» (с. 73 дисертації та с. 8 автореферату). В якості відмінної ознаки цієї моделі автор розглядає використання формальних інструментів розрахунку величини впливу, яка дозволяє математично визначати результат впливу на трудові ресурси щодо якості проекту. Але в моделі тільки фіксується необхідність використання формальних інструментів, і не розкривається механізм маніпулювання потребами трудових ресурсів. Тому фактично в роботі отримала подальшого розвитку модель впливу, яка відрізняється від класичної моделі попередньою оцінкою ефективності застосування інструментів впливу, яка розраховується за допомогою методів теорії несилової взаємодії.

Тоді стає більш зрозумілою наступна задача дослідження та отримана під час її розв'язання наукова новизна рівня «отримало подальший розвиток». Це стосується методу експертного оцінювання величини впливу на якість проекту дій трудових ресурсів. Він в загальному вигляді

викладений в першій половині розділу 3.2 і більш детально розкритий в розділі 4.1, де описана практична його реалізація. Зі змісту цього методу випливає, що він відрізняється від відомих процедурою оцінки впливу, яка в роботі описана як методика реалізації метода несилового забезпечення якості проекту (розділ 4.2). Усі інші процедури методу експертного оцінювання є відомими. Цієї відмінної ознаки, на наш погляд, достатньо, щоб вважати отриману наукову новизну рівня «отримало подальший розвиток».

Таким чином, в роботі фактично виносяться на захист чотири наукові новизни, чого достатньо для кандидатської дисертації.

3. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Кількість та обсяг публікацій за темою дисертації відповідає вимогам до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, встановлених МОН України. З семи статей, які опубліковані у міжнародних і наукових фахових виданнях п'ять є одноосібними. Додаткові публікації апробаційного характеру складають вісім матеріалів наукових конференцій.

Опубліковані праці змістовно відображують розв'язання взаємопов'язаних задач дослідження і не є тотожними між собою. Всі теоретичні положення, які мають відповідний ступінь новизни та виносяться на захист, детально представлені в публікаціях. Внесок автора в кожен з двох робіт у співавторстві з науковим керівником детально розкритий в авторефераті (с. 15), що підтверджує самостійність проведеного дослідження та отримання результатів.

4. Значущість отриманих результатів для науки та практики

Розв'язання в повному обсязі поставлених в роботі наукових завдань дозволило Концевич В. В. досягти поставленої мети дослідження і одержати результати, які мають наукове та практичне значення.

В науковому аспекті найбільш важливе значення, на нашу думку, має розкриття сутності оцінки несилового впливу обраної групи факторів на трудові ресурси з позиції можливості отримання бажаного рівня якості

проекту та його продукту. З цих позицій автором розроблено та науково обґрунтовано метод експертного оцінювання величини впливу на основі положень теорії несилової взаємодії.

Це дає підстави вважати, що автор зробив відповідний внесок у розвиток теоретико-методичних положень науки управління проектами та програмами шляхом поглиблення знань щодо управління якістю в проектах.

В практичному аспекті найбільшу значимість мають інструменти оцінки потенційного впливу обраної групи факторів на трудові ресурси як важеля дії для забезпечення бажаного рівня якості проекту та продукту проекту. Це підтверджено актом та довідкою про впровадження результатів роботи у ВАТ «ВНДІАЕН» (с.156-157) та ТОВ «МІКЕМ» (с. 158) відповідно.

5. Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

При вивченні дисертації ряд висновків та тверджень, на нашу думку, мають дискусійний характер і потребують більш детального обговорення під час захисту. Крім того, у роботі є певні неточності. Основні з цих недоліків зводяться до такого:

1. З назви дисертації, яка повинна відображати як об'єкт дослідження, так і новизну результату, видно, що її новизна пов'язана з несиловим проактивним управлінням. Але вона не корелюється з метою дослідження, яка передбачає створення базису забезпечення якості проекту. Управління та забезпечення - це різні процеси.

2. Назва розділу 1.1. «Системи управління якістю в міжнародній та вітчизняній практиці» (с.11-18) не відповідає його змісту. Він написаний як констатація інформації, яка міститься в дев'яти джерелах (8-16 зі списку джерел), вісім з яких підручники та навчальні посібники та один стандарт. Причому ця інформація в основному відноситься до загальних питань управління якістю. А розділ 1.3. «Використання моделі несилової взаємодії для управління проектами» містить усього 271 слово. При цьому має посилання на 23 джерела більшість з яких «паровозного типу» (наприклад, [72-94], [76-79], [84-94]).

3. В дисертації використано графічне представлення системи цілеспрямованих несилових взаємодій (рис. 2.8. дисертації та рис. 3 реферату). Але, невідомо, яким чином графіки відображають систему, як вони були побудовані, яке значення має точка початку координат.

4. В тексті роботи чітко не розділяються два базових терміни теорії несилової взаємодії – «несилова взаємодія» та «несиловий вплив» (в оригіналі «взаимодействие» и «воздействие»). Фактично в роботі використані математичні моделі, які відповідають стану взаємодії (с. 87-89 та табл. 4.15). Було б доцільно розглянути і стан впливу, а також порівняти ці стани з точки зору ефективності застосування тих чи інших факторів на трудові ресурси.

5. Для визначення ймовірності p_0 забезпечення якості проекту D без застосування факторів впливу на трудові ресурси (с. 103) були використані оцінки g_{kt} задоволеності поточним станом проекту експертами. На цій підставі розраховувалась ймовірність p_0 як нормована середня арифметична. На нашу думку, це дуже спрощений підхід, який, по-перше, не відповідає ймовірнісній суті показника p_0 , по-друге, не враховує розбіжність між думками експертів.

6. Автор стверджує, що ввела нові дефініції, що строюють формальний базис застосування теорії несилової взаємодії для управління якістю проекту. Але в роботі чітко не виділено, які з 34-х дефініцій автор вважає новими і в чому їх новизна.

До основних технічних огріх слід віднести наступні.

1. В авторефераті ніде не вказано на особливості саме проактивного, а не реактивного управління (забезпечення) якістю.

2. Основний текст дисертації містить багато загальновідомих дефініцій та таблиць. Так, практично увесь розділ 3.2 (10 сторінок тексту) є таким. Його та аналогічні частини тексту доцільно було б винести у додатки.

3. Не зовсім коректним використовується загально прийнятий зміст деяких наукових термінів. Так, наприклад, основна ідея роботи сформульована не як визначальне положення в системі поглядів, теорій, а як

завдання на розробку (с.30). «Базис» (використано в меті роботи) - це категорія, яка застосовується спільно з категорією «надбудова». А в науці використовується термін «основи». Для позначення онтології дослідження доцільно вживати термін не «понятійний простір», а «термінологічна система». А зі змісту цього терміну випливає необхідність побудови зав'язків між термінами та однакового контекстного застосування загальновідомих термінів для визначення різних дефініцій цієї системи.

4. У списку використаних джерел (а не літератури (Вимоги до оформлення дисертацій // Бюлетень ВАК України, № 9-10, 2011.- с.2)) бібліографічне описання стандартів не відповідає існуючим вимогам (10, 30, 42, 43, 105 та 106).

5. Висновки роботи носять констатуючий характер і не наголошують на кількісних показниках одержаних результатів та обґрунтованості достовірності результатів (Вимоги до оформлення дисертацій // Бюлетень ВАК України, № 9-10, 2011.- с.4).

Разом з тим, слід відзначити, що наведені недоліки та зауваження не руйнують єдності змісту роботи та суттєво не впливають на наукову та практичну цінність роботи. Проведене дослідження є цілісним, має свою внутрішню логіку та відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня як кваліфікаційної наукової праці.

6. Загальні висновки

Дисертаційна робота Концевич Вікторії Валеріївни «Несилове проактивне управління якістю проектів» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Зміст дисертаційної роботи відповідає означеній темі. Актуальність теми, наукова новизна отриманих результатів і висновки, її практичне значення є очевидними. Поставлені в роботі завдання виконані, мету досягнуто.

Дисертаційна робота оформлена з урахуванням вимог Державних стандартів України.

Автореферат є ідентичним за структурою та змістом дисертації і ґрунтовно розкриває основні її положення, ідеї та висновки.

Основні наукові результати дослідження опубліковані у фахових виданнях України, відображають особистий внесок здобувача у вирішенні наукового завдання - розробки в рамках теорії несилової взаємодії методу несилового впливу на трудові ресурси проекту для забезпечення його якості.

Дисертаційна робота за якістю досліджень, достовірністю й обґрунтованістю висновків, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 та інших нормативних актів МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор – Концевич Вікторія Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами і програмами.

Завідувач кафедри управління проектами та прикладної статистики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України

В.А.Пач

*Тодіє В.А. Пача засвідчує.
Наказник відділу кадрів
М.М. Симвінова*